

AVTONOMIST

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj. ::

Celoletna naročnina 120 K, mesečna 10 „
Posamezne številke se računijo po 2 K.
Inserati se računajo: pol str. 1000 K, manjši sorazmerno. — Pri malih oglasih beseda 1 K.

Najnovejše.

Priprave za nove volitve.

Belgrad, 20. novembra. Pogajanja med radikali in demokrati so dospela na mrtvo točko, ker sta obe stranki glede zasedbe ministrstva notranjih zadev nepopustljivi. Zato smatrajo radikali, da so edini izhod iz sedanje krize nove volitve in v radikalnih krogih prav pridno računajo, s pomočjo katerih strank bi se dala sestaviti vlada, ki bi izvedla nove volitve. Prva kombinacija je: radikali, hrvatski blok, zemljoradniki in Jugoslovanski kulb. Taka vlada bi se

opirala na 243 poslancev, torej na ogromno večino. Druga kombinacija izpušča hrvatski blok, ostale stranke pa bi še vedno imele večino (179 poslancev). Tretja kombinacija računa z današnjo radikalno demokratsko koalicijo, ki naj bi čimprej sprejela novi volilni zakon, nakar bi se razpisale volitve. Radikali delajo z vso silo na to, da pride do novih volitev čimprej, sicer se boje velike izgube mandatov na korist zemljoradnikom.

Novi davki.

Belgrad, 20. novembra. Na zadnji ministrski seji je poročal finančni minister dr. Kumanudi o državnem proračunu, ki izkazuje kljub največji varčnosti okoli 1 milijardo dinarjev primanjkljaja. Da se pokrije primanjkljaj, je predlagal finančni minister povišanje vseh davkov za 100 odstotkov. Na seji se je

dalje ugotovilo, da se davek na vojne dobičke pač pobira v „novih krajih“, v Srbiji pa ne. Dr. Kumanudi je izjavil, da bo to pogreško popravil. Izenačil se bo tudi davek na žganje po celi državi. Na eni bodočih sej bo poročal dr. Kumanudi o vnanjem posojilu.

Konferenca za razorožitev. — Francosko stališče.

Dunaj, 20. novembra. Danes v ponedeljek bo obrazložil francoski ministrski predsednik Briand stališče francoske vlade glede razorožitve. Seji bo prisostvoval maršal Foch. Briand bo izjavil, da se Francija strinja s programom Hughesa (obustava oboroževanja za 10 let.) Naglasil bo, da Francija še ni začela izvrševati svojega l. 1912. sklenjenega in določenega mornariškega programa. Sedanje francoske brodnje pa je potrebno za varstvo francoske obale in kolo-

nij. Nato bo Briand orisal politični položaj o Evropi. Rusija vzdržuje poldrug milijon mož pod orožjem. S to armado lahko napade Poljake in udere v Nemčijo. Zato je Francija prisiljena vzdrževati veliko armado na kopnem, dokler red v Evropi ni vzpostavljen. Francija iskreno želi, da se stroški za vzdrževanje armad znižajo, toda pod neko gotovo mero Francija ne more iti z razorožitvijo, ker mora sama skrbeti za svoje varstvo.

Francija in Amerika.

Dunaj, 20. novembra. „Echo de Paris“ poroča o razgovorih, ki jih je imel njegov dopisnik v Ameriki z različnimi vplivnimi osebami. Iz teh pogovorov

sledi, dao bstoji za Francijo nevarnost, da izgubi simpatije Amerike. Amerikanci smatrajo Francoze danes za najbolj vojaški in imperijalističen narod.

Apanaža za Karla Habsburškega.

Dunaj, 20. novembra. Iz Londona javljajo: Veleposlaniška konferenca je predložila, da se dovoli Karlu Habsburgu apanaža v znesku 25.000 funtov šterlingov letno. Ta znesek naj bi plačale Italija, Jugoslavija, Čehoslovaška in Poljska, Avstrija in Ogrska ne bi plačevali nič, ker te dežele niso dosegle z odstavitvijo Karla nobenih koristi. (En

funt šterlingov je okoli 2000 naših kron. Kar bi torej dobival na leto okrog 25 milijonov naših kron).

Belgrad, 20. novembra. Rumunski in češki poslanik sta informirala Pašiča o stališču svojih vlad glede izplačevanja apanaže za Karla. Mala antanta bo skoro gotovo protestirala proti predlogu veleposlaniške konference.

Hudi boji med Ukrajinci in boljševiki.

Dunaj, 20. novembra. Ukrajinski tiskovni urad poroča, da se bijejo pred

Kijevom že dva dni luti boji med Ukrajinci in boljševiki.

Dnevne vesti.

Po receptu Stritarjevem. Stari naš Stritar je nekje v „Zvonu“ (dunajskem) zapisal v eni svojih kritik na naslov raznih glav v Sloveniji, da ne bi bilo napačno zapisati pri vsakem stavku še besede: „To je ironija“ ali pa „to je persiflaža“ itd. Te besede so nam prišle na misel, ko smo brali različne novice v slovenskih listih, nanašajoče se na našo zadnjo notico o „ustanovitvi republikanske stranke.“ Bili so ljudje, ki so to našo notico vzeli kot to, kar je: posmeh na veliko število strank v Sloveniji. Drugi so jo vzeli drugače. Nerazumljivo nam je pa, kako pride naš odgovorni urednik do tega, da on osebno namerava „ustanoviti“ kakšno novo stranko! Ali je kje kakšen njegov podpis na kakem proglasu ali kako? Na sam sum, da je kdo avtor te ali one notice, zidati dalekosežne kombinacije, to naj pa vendar slovensko časopisje mirno prepusti kakemu Urhovcu ali kako se že piše dotični dopisnik laških listov.

Zdravila bodo prodajale nemške tvrnice v inozemstvo le še za dolarje. Zato izgleda, da se bodo zdravila vsled visoke cene dolarja v kratkem znatno podražila.

O mobilizaciji na Hrvaškem je izdal zagrebški pokrajinski namestnik čudno poročilo, v katerem posredno potrjuje, da je bil odziv vpoklicancev na Hrvaškem neugoden. Glede odziva v Sloveniji so poročila deljena: Eni listi pravijo, da so Slovenci storili v polni meri svojo dolžnost, drugi zopet trdijo, da so „klerikalci“ preprečili dober odziv in da bo mnogo ljudi kaznovanih. V interesu enakopravnosti bi bilo želeli, da pove tudi belgrajska vlada svoje vtise o odzivu na vpoklice v Srbiji. Kadar bomo vsi vedeli za grehe svojih bratov, jih pa začnimo metati drug drugemu v hrbet na veliko veselje gospoda Urbanca ali Urhovca in „Jutra“.

Kurz naše krone v Curihu polagoma raste. Zadnji čas.

Praktične posledice centralizma.

(Za delavstvo.)

Pretekli teden so v Belgradu (v tretji sekciji zakonodavnega odseka) razpravljali o novem zakonu delavskega zavarovanja za slučaje bolezni in nezgod. Zavarovanje zoper brezposelnost, starost in onemoglost so sploh odložili!

Tudi tu so uveljavili centralistični sistem. V Avstriji je bilo delavsko zavarovanje zoper bolezni upravljano po dveh tretjinah delavcev in po eni tretjini delodajalcev. Vendar so že v Avstriji zadnja leta pred vojno delavci zahtevali reformo v tem smislu, da so bolniške blagajne namenjene zgolj delavcem, da gre torej njim prva in zadnja beseda pri upravi teh zavodov. Delavske zavarovalnice zoper nezgode pa so bile upravljane paritetno, to se pravi, v odboru je sedelo polovico delavcev, polovico pa delodajalcev. — Na Hrvaškem so pod ogrskimi postavami poznali le delavsko zavarovanje za slučaj bolezni. Bolniške zavode so tam upravljali paritetno, torej so bili tam delavci na slabšem. V Srbiji sploh ne poznajo teh in takšnih zavodov in šele pred nekaj dnevi je ministrstvo odredilo, da naj se uvede bolniško zavarovanje za delavce tudi v Srbiji, predvsem v Belgradu.

Sedaj delajo v Belgradu na novem delavskem zavarovalnem zakonu za vso državo, ki bo najbrže tudi sprejet. Prva misel, da se bolniško in nezgodno zavarovanje združita pod eno samo upravo, ni napačna, ampak dobra. To je pa tudi vse. Novi zakon pomenja za srbske delavce napredek. Na Hrvaškem za enkrat delavci ne dobe in ne izgube nič. V Sloveniji pa samo izgube. V Sloveniji izgube delavci predvsem odločilno moč v teh zavodih tudi če bi bili vsi edini in enotni, ne pa razcepljeni na tri, štiri stranke. Drugič, denar, ki ga imajo sedaj ti delavski zavodi, se prenese za sedaj iz Slovenije v Zagreb, kjer bo pa le začasno centrala teh zavodov; ko pa se pripravijo pogoji za centralo v Belgradu, bo šel denar tja doli. V Sloveniji je podvrženo temu zavarovanju kakih 70—80 tisoč oseb. Ti ljudje plačujejo že dolgo vrsto let svoje, sedaj precej visoke tedenske prispevke. Nabrali so se čedni fond, zlasti odkar so bile male bolniške blagajne v Sloveniji združene v eno samo veliko osrednjo blagajno v Ljubljani. Večina tega težko skupaj znošenega denarja bo šlo tedaj iz dežele, ki bo v najboljšem slučaju prišel v dobro zavarovancem v vsej državi. Z nekega višjega vidika je to morda prav, ni pa pravično. Opazujemo, da se „pravičnost“ dostikrat preze; tako tudi v tem slučaju. Če Hrvati zaenkrat nekaj dobe, ker pride upravna in denarna centrala te panoge socialne uprave v Zagreb, bodo vse to zopet izgubili, kakor hitro bo centrala prenešana v Belgrad, kar ravnokar predlagani zakon že predvideva!

Tako vidimo, kako centralizem nivelira, kako zlasti mi Slovenci pri tem trpimo. Mesto, da bi se tam, kjer imamo Slovenci boljše uredbe kot ostali naši sodržavljeni, skušalo polagoma dvigniti na že doseženo stopnjo, še ostalo delavno ljudstvo, gre centralizem dosledno za dolgo vrsto let nazaj. Čudno, da se našim centralistom ne dá ničesar dopovedati. Navedli bi lahko celo vrsto krutih slučajev ravno iz socialno politične zakonodaje. Na primer:

Za onemogle rudarje, njih vdove in sirote imajo skrbeti bratovske skladnice. Te pa so večinoma pasivne in skrajno slabo upravljane. Tudi zakon, na katerem slone, je zastarel. Te bratovske skladnice izplačujejo tako nizke „provizije“ tem revežem, da je joj. Svoje dni

je g. Prepeluh dosegel zvišanje teh „provizij“ — to so razne pokojnine, prispevki za sirote itd. — s tem, da je vlada naložila majhen davek na premož, s katerim je bil ustanovljen nanovo takozvani „slovenski pokrajinski pokojninski sklad“. Te naredbe novi zakon ne pozna in si je doslej tudi zakonodavni odbor še ni osvojil. Seveda — naredba velja le za Slovenijo, je torej „separativistična“, torej proč ž njo! Posledica bo, kakor vse kaže, ta, da bodo ti največji med reveži namesto mesečno recimo po 150—200 K, več ali manj, dobivali zopet le prvotno „provizijo“ po 2, 4 ali 6 kron na mesec! Enako se utegne goditi tudi z drugimi poprevratnimi pridobitvami na socialno političnem polju, n. pr. z naredbo o prepovedi ponočnega dela v pekovski obrti, o zaščiti otrok itd. Nočemo hvaliti g. Prepeluha kot nekdanjega poverjenika za socialno skrbstvo. Tudi on je napravil napake, kar je razumljivo in človeško. Konstatiramo le, da sedaj že dve leti podirajo, kar je bil on na socialno skrbstvenem polju ustvaril v enem letu! Kar pa smo hoteli poudariti je to, da se vse socialno politične naprave v Sloveniji podirajo predvsem zaradi tega, ker ni enakih v drugih pokrajinah, zlasti v Srbiji, Makedoniji in Črni gori ne! Pameten človek bi šel in skušal to, kar se je izkazalo v naprednejših pokrajinah kot dobro, organizirati tudi drugje. Pri nas pa centralisti iz neke fiktivne ideje podirajo, kar nimajo drugje n. pr. v Srbiji. To je prava civilizacijska nivelizacija, ki menda nikjer na svetu in v zgodovini ne najde para.

Pripominjamo še, da je v debati o paritetnem zastopstvu v bolniških in nezgodnih zavodih govoril najbolj krepko neki srbski zemljoradnik (kmet), ki mu je pamet dala, da so to ustanove za delavce, v katerih naj bodo ti tudi gospodarji, prav tako, kakor misli ta srbski kmet na svoje kmetijske zadeve, o katerih hoče sam odločati. Socialistični klub je bil medel. Prav tako opazamo neko tiho resigniranost v delavskih organizacijah vseh strank v tem vprašanju. Mi si mislimo, če bi n. pr. dunajska ali berlinska zbornica sklenile danes tak socialno pomanjkljiv zakon: — kakšen vilhar bi nastal, kakšen ropot v parlamentu, kaj in kako bi se govorilo na shodih in pisalo v časnikih! Pri nas? Malo vode, posamezen glas skozi okno — to je vse!

Saj ni čudno. Socialistična Zajednica v Beogradu se je pred 14 dnevi izrekla proti vsaki avtonomiji, regionalizmu itd. Izrekla se je jasno in nedvoumno za centralistično ureditev države. Logično mora torej s sprejetjem tega načela sprejeti tudi vse praktične posledice, molčati mora, ko se vrže delavce z odločilnega mesta v zavodih, v katerih so pri nas v Sloveniji samostojno gospodarili že 40 in več let!

Novi zakon pa je tudi po „demokratsko“ decentralističen tam, kjer predvideva za nekatere delavske noklice, kakor n. pr. za rudarje in železničarje samostojne socialno-zavarovalne zavode. S tem se hoče delavski stan tudi na tem polju razdvojiti in oslabiti ter obenem zmanjšati pomen in vpliv teh socialno-političnih institucij. Namesto napredovanja, nazadovanje in oslabitev na vsej črti.

Ampak, ljudje, saj ne more tako dalje! Priznajte, da ste se zmotili, da niste predvideli vseh trdov, ki jih državni centralizem vsepovsod nujno prinaša s seboj, zlasti pa za delavski in kmetijski stan! Poslušajte svojo naravno pamet in

preokrenite, dokler je mogoče rešiti še kaj. Avtonomno odločevanje o tistih stvarih, ki niso bistvene za obstoj države kot takšne, more voditi naprej

in kvišku v korist ljudstva. Sedanji sistem pa je koristen le maloštevilnim velikim kapitalistom, pa nikomur drugemu!

M. Ž.

Priče naše „protidržavnosti“.

Ko se je v naši državi začel **ustavni boj**, ko je stopilo pred nas vprašanje, kako naj na znotraj uredimo našo novo domovino, smo bili z ranjnim **dr. Krekom** ene misli: da potrebujemo **mного mnogo svobode**. Dr. Krek je bil jasna državniška glava. Že leta 1916. je mislil o notranji ureditvi naše države takole:

Treba bo ustvariti močan centralni parlament, obstoječ iz dveh koordiniranih zbornic: ene **nacionalno-politične** in ene **socijalno-politične**. Socijalno-politična zbornica bi bila **stanovsko zastopstvo** naroda: v njej bi bile zastopane kmetiške, delavske, trgovske in obrtne organizacije ter zbornice, nadalje kler, uradniki, industrija, znanost, umetnost i. t. d.

Takšne zbornice danes nimamo. Politični parlament pa tudi nima ljudi, ki bi mogli in znali konkretno delati na raznih postavnih uredbah stanovskih potreb in zahtev. Zato so te vlevažne naloge danes v Belgradu prepuščene samovolji uradništva, ki le prepogosto nima prav nikakih stikov z vsakdanjim življenjem delavnega ljudstva. Zato se naše socijalno-politične potrebe rešujejo tako površno — če se sploh rešujejo!

Po naziranju dr. Kreka naj bi imela nacionalno-politična zbornica, to je centralni parlament reševati zgolj **politične naloge**, kakor so: vprašanje ustave, zunanja politika, narodna bramba in veliko okvirno zakonodajstvo glede finance, prosvete, socijalne in notranje uprave itd. V krogu te okvirne zakonodaje bi se naj razvila **samouprava ljudstva**. Pri ustvarjanju provinc bi se naj upoštevali tudi gospodarski momenti. Te province bi imele svoje skupščine, ki naj bi skrbale za gospodarstvo: v poljedelstvu, industriji, železnicah, cestah itd.

Glede sporov med Hrvati in Srbi je bil dr. Krek sledečega mnenja:

Glavni predmet prepira med Hrvati in Srbi bo različnost v **kulturnih tendencah**. Zato bo treba ta prepir lokalizirati ter ga izločiti iz centralnega parlamenta, kjer bi se sicer utegnili pripetiti, da bi stali Hrvati na eni, Srbi pa na drugi strani kot dve neprijateljski fronti. To pa bi pomenilo propast države, ker bi takšen položaj izkoristili za sebe naši zunanji in notranji neprijatelji.

Česar se je raniki dr. Krek bal in za kar je že vnaprej iskal leka, to se danes resnično godi. Zavrgli so stanovsko zastopstvo v obliki socijalno-politične zbornice in s tem seve tudi delo, ki ga je nujno in prepotrebno izvršiti v državi, kakršna je naša. Nasprotja med plemeni, konfesijami in kulturnimi tendencami so prenesli v centralni in edini parlament, ki nudi vsemu svetu žalostno sliko naše sedanje notranje neurejenosti.

Drugi veliki politik, v Londonu umrli Hrvat **Fran Supilo**, ustvaritelj nekdanje srbsko-hrvatske koalicije je tudi predvideval pokrajinske avtonomije. Leta 1917. je pisal ta mož:

Skupne posle naj bi reševal državni narodni parlament, **avtonomne** posle pa skupščine dotičnih dežel. Tako bi obstojale centralna vlada in avtonomne vlade z medsebojno ustanovljenimi odnosaji. Glede **Slovenije** je mislil, da se ji mora dati avtonomni sabor v Ljubljani za vse dežele, kjer bivajo Slovenci.

Tudi ustavni načrt **Stojana M. Protiča** predvideva pokrajinsko avtonomijo in glede Slovencev enotno, nedeljeno

Slovenijo s pokrajinskim zborom.

Tudi znani jugoslovanski patriot, Dalmatinec **dr. I. Smolaka** predvideva pokrajinsko avtonomijo in nedeljeno, enotno Slovenijo z lastnim pokrajinskim zborom.

Navedli bi lahko še nekaj takšnih „izdajalcev“, kakršni smo mi. — Že neštevilmokrat smo povdarili, da smo **brezpogojno** za državno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Povedali pa smo tudi, da smo proti sedanjemu centralističnemu sistemu, ker je isti nezmožen ugoditi vsem upravičenim željam prebivalstva, ki je v naši državi tako silno različno ne le po kulturnih tendencah, temveč tudi po ekonomskem stanju, socijalnih potrebah in navsezadnje tudi — po civilizaciji. Našega delavca vendar ne boste ekonomsko in civilizacijsko stavili v eno vrsto n. pr. s črnogorskim pastirjem; našega poljedelca ne v eno vrsto s „kmetom“ kje ob Debru?

Iz teh in še mnogih drugih razlogov smo za avtonomijo, ne iz trmatega principa. **Iz ljubezni do naroda in države** smo avtonomisti, ne pa zaradi klerikalizma, liberalizma, socijalizma ali kakršnegakoli drugega „izma“. Nam gre za ljudstvo, konkretno predvsem za slovensko ljudstvo!

Zadnjič enkrat je nek Hrvat dejal: Slovenci hočete biti centralisti, pa ste pravzaprav „separatisti“ že vsled tega, ker imate svoj lastni književni jezik in svojo samoniklo slovensko kulturo!

Res je. Imamo svoj jezik, ki se precej ločuje od srbo-hrvatske. Na ta svoj jezik nočemo pozabiti. Če bo naradni razvoj **samosebi** prinesel, da bomo kdaj utonili v srbo-hrvatskem jezikovnem morju — pa bodi! Proti naradnim sociološkim zakonom se ne bomo borili. Borili pa se bomo, če bi hotel kdorkoli naš jezik, našo plemensko individualnost **siloma**, s **političnimi sredstvi** ubijati. Zakaj smatramo, da je naša **sedanja** narodna individualnost močan in važen aktivni element v družini Jugoslovancov. Za državno, politično edinstvo južnih Slovanov ne vidimo v tej činjenici nobene, pa prav nobene ovire. Obratno, ojačenje, kakor je to izrekel Masaryk glede Slovkov

Naši politični nasprotniki — centralisti — dobro vedo, da je naše tozadevno stališče v sedanjih ustavnih bojih — dobro premišljeno in družabno utemeljeno. Naš glavni boj gre za tem, da se doseže državljanska svoboda, resnična demokracija, plemenski sporazum in verska toleranca v tej državi in se tako uglaadi pot socijalnim nalogam, na katere izvršitev tako težko čaka že vsa leta kmetiško in delavno ljudstvo. Poznamo centralizem še iz Avstrije; pod njegovo silno težo nismo trpeli le **narodno** kot Slovenci, ampak zlasti tudi **socijalno** kot delovno ljudstvo. Te britke izkušnje krepke naš odpor proti centralizmu tudi v Jugoslaviji, kjer rodi prav takšne žalostne sadove in izkušnje kot jih je v Avstriji: da je najjačji pomagač velikega kapitalizma v socijalnih bojih ubogih, potlačenih in razžaljenih!

Očitke, kakor, da smo proti državi, da smo separatisti, izdajalci itd. odklanjamo ogorčeni, ker nam centralistični nasprotniki ne morejo izpodbiti naših dokazov s stvarnimi argumenti in dokazi. Ne glede na lajanje centralističnega liberalnega časopisa, smo zadovoljni, ko vidimo, da je pretežna večina ljudstva na naši strani.

Dva paragrafa ustave.

Precej dolgo časa smo uživali v Sloveniji razmeroma veliko tiskovno svobodo. Zadnje tedne pa se je stvar čez noč izpremenila in vse v **ladi (ne državi!)** nasprotno časopisje občuti trdi, absolutistični pritisk cenzure.

Že v zadnji številki smo naglasili, da si moderne demokracije ni mogoče misliti brez **popolne tiskovne svobode**. „Demokracija“ pomenja vlado **vsega ljudstva**. Da pa more k vladi poklicano in za vlado tudi edino opravičeno ljudstvo res samo sebe vladati, **mora** imeti

pravico **svobodnega izražanja svojih misli** bodisi v govoru, bodisi v pismu ali tisku. Kjer te svobode ni, tam ni svobodnih državljanov, tam ni mogoče stvoriti svobodne politične volje, tam ni vlade ljudstva. V državah, kjer ni svobodnih volitev in svobode tiska, demokracija ni vladajoč politični princip, ampak je prazna beseda, je sleparija in švindl.

O tiskovni svobodi govori tudi naša ustava in sicer v dveh paragrafih, v 13. in 138.

Čl. 13. ustave se glasi v celoti:

„Tisk je svoboden.“

Ne sme se ukreniti nobena preventivna odredba, ki preprečuje izhajanje, prodajanje in razširjanje spisov in časopisov. **Cenzura se sme ustanoviti samo ob času vojne ali mobilizacije in sicer za stvari, naprej določene z zakonom.** Prepoveduje se razširjanje in prodajanje časopisov ali natisnjenih spisov, ki obsegajo: a) žalitev vladarja ali članov kraljevskega doma; b) inozemskih državnih poglavarjev; c) narodne skupščine; d) **neposredne** pozivanje državljanov, naj **siloma** izpremene ustavo ali državne zakone ali, e) ki obsegajo težko žalitev javne morale.

Ta paragraf se začneja torej s popolno svobodo tiska, konča pa z omejitvami tiskovne svobode, ki niso prelude. Zoper domačega vladarja kot osebo ne nastopa noben pameten človek, (nastopati proti ustanovi monarhije kot take pa ni prepovedano), proti tujim vladarjem in državnim poglavarjem kot **osebam** se tudi nihče ne bori, kdor ima kaj soli v glavi, narodna skupščina smo mi sami, in delati za izpremembo ustave in zakonov **zakonitim pôtom**, **namreč s pomočjo volitev**, **tudi ni zabranjeno**.

Ta zadnji odstavek naj si naše oblasti dobro ogledajo in — zapomnijo!

(Določbo pod e), ki zabranjuje pornografijo, bo vsak odobral.)

Paragraf 13. ustave torej ni nevaren. Drugače pa stoji stvar s paragrafom 138. Ta slove: „Prepovedati se sme izhajanje, odnosno razširjanje časopisov in natisnjenih spisov, ki a) izjavijo k mržnji do države **kot celote**, b) k verskemu ali plemenskemu razdor, c) če **posredno** pozivljejo državljane, naj **siloma** izpremene ustavo ali državne zakone, samo če se iz sestavka **očito** vidi, da jim gre za tako pozivanje državljanov.“

Te določbe so jako nedemokratsko dopolnili § 13. in s tem paragrafom je tiskovna svoboda v praksi takorekoč **uničena**. Razumljivo nam je sicer že, zakaj so ustavotvorci ta paragraf vpleli v ustavo, a to, kar je razumljivo, ni vedno opravičljivo in pravilno. Mi že razumemo, da lačen človek žemlje krađe, ampak opravičujemo ga vsled razumevanja še ne — mogoče bi bil lahko za kos kruha tudi poprosil. V času namreč, ki je pretekel med sklepanjem § 13. in § 138., je bil umorjen minister Draškovič. Njegov umor so pripisovali boljše vekom. Mi popolnoma razumemo, da se je hotela protiboljševiška večina ustavotvorcev nad boljševiki maščevati, toda maščevalnost ne bi bila smela narekovati **zakonov**. Maščevalnost je strast in kar strast rodi ni dobro.

Naše oblasti se pri zaplembah časopisja največkrat sklicujejo na „izzivanje mržnje do države“ in pa na „izzivanje plemenskega razdora.“ Kako je s prvimi, kako je z drugimi?

Že stari Menger je v svoji knjigi „Die neue Staatslehre“ ugotovil, da imajo vse vladajoče stranke, klike in kaste tendenco, **da same sebe** smatrajo za **državo**. Tudi pri nas opazamo isti pojav. Naše demokratsko časopisje dan za dnem piše o „**protidržavnih elementih**“. Kdo so ti? Kje so? Oni pravijo,

da so to n. pr. „avtonomisti“. Kaj pa zahtevajo ti? Ali zahtevajo, naj se **razbije država kot celota**? Nikjer tega! Mi pravimo le, da bodi naša državna hiša tako urejena, da bo vsaka skupina imela **svoje lastno stanovanje** v skupni državni hiši, po katerem ne bo nihče brkljal po svoji volji, ampak samo oni, ki ima ključ do stanovanja. Mi hočemo torej le premembo sistema, ne pa rušenja države kot take. To razume vsak analfabet. In vendar trdijo demokracije, da so avtonomisti „**protidržavni**“! Zakaj trde to? Odgovor je kratek in lahek: Ker se boje za gospodstvo svoje stranke v Sloveniji, če bi Slovenija bila avtonomna. Tega pa ne vedo ali nočejo vedeti, da tudi v avtonomni Sloveniji ni nikjer že vnaprej odločeno in določeno da **mora** in **sme** vladati le ena stranka. Vladała bo pač tista, katero bodo ljudje volili. Možnost vlade nad avtonomno Slovenijo je za demokrate in klerikalce in komuniste itd. enaka.

Kar smo rekli o avtonomistih, velja več ali manj tudi za druge stranke. „**Državo**“ hočejo vse stranke brez izjeme, ker jo morajo hoteti: brez „**države**“ se vendar nobena stranka uveljaviti ne more! Da bi pa bila edinole centralistična oblika države zveličavna, kakor to trde demokracije, je pa vendarle še vprašanje, o katerem se da mnogo govoriti in o **obliki države** govoriti in pisati, se vendar še ne pravi govoriti in pisati **proti državi kot taki**!!

Da pa naše oblasti kljub temu jasnemu položaju vendar še plenijo liste zaradi „protidržavnosti“ — takorekoč na povelje demokratov — je pa druga stvar. Moč je moč in „mus“ je velik gospod. Moč in zakon si včasih sicer nasprotujeta, ampak glavno je le, da ostane na vladi — dr. Žerjav...

In „plemenski razdor“! Tudi to je skakalnica. Kdo ščuje proti Srbom kot **narodu**? Nihče! Pač pa bo še dovoljeno reči kakšno besedo o **upravnih razmerah**, ki so nam vsem dobro znane, in naša krivda ni, če se posamezne belgrajske rodovine, (tkzv. „porodica“) v upravo vtika na način, ki ni v nobeni pravni državi dovoljen in dopusten. (Vrtega večina „porodice“ niti **srbska** ni, ampak **cincarska**). Če živimo v enotni državi, mora biti dosledno dopustna in dovoljena tudi kritika upravnih razmer in če je nosilec in zagovornik slabega in nezadovoljnost povzročujočega upravnega sistema v državi Slovenec, bo javnost z istim pravom lopolnila po njem kot po Hrvatu ali Srbu. **Privilegijev** pa ne bomo poznali in priznali nikdar in nikomur, niti srbskim upravnikom države, kot ne hrvatskim in ne slovenskim. Nič ne bomo ugovarjali; če pride Srb v Ljubljano za namestnika in če gre dr. Žerjav v Tetovo, ampak znati mora Srb v Ljubljani mnogo, mnogo več kakor dr. Žerjav! **V kritiki upravnega sistema** obstoji ves „plemenski razdor“ in nikjer drugje. Tako stoji stvar.

Seveda se oblast, kadar „pleni“ liste, **mora** ozirati tudi v tem slučaju na želje „merodajnih krogov“.

Upamo, da bo to spoznanje počasi predrlo tudi v javnosti in da bomo s pomočjo javnosti le dosegli enkrat **pravo** demokracijo in **pravo** svobodo, tudi tiskovno!

Centralistični „teater“.

Prve dni, ko izide „Avtonomist“ udarja po nas centralistično časopisje, kakor strela sredi noči v gozdu. Potem se polagoma poleže, proti koncu tedna smo pa zopet pri sapi, v nedeljo ponoči je pa pri Blazniku na Bregu nov — porod. „Avtonomist“ se rodi ravno o polnoči. V ponedeljek v jutro pa se že začno nabirati črni oblaki in tja proti večeru se že prvokrat zabliska in votlo zadoni. Po glavah zaspanih in nezmožnih urednikov centralističnih žurnalistov namreč. To se ponavlja teden za tednom in se bo ponavljalo i v bodoče... Pri tem nam gre po glavi tudi tole: Zakaj smo ravno mi toliko premalo „klerikalci“, da nimamo pri cerkvah že prav nobene besede. Če bi še pri cerkvah v Ljubljani, v kateri edino grmi in se bliska, imeli kakšno besedo, bi prve dni v tednu na prelepi in novo prebarvani fasadi frančiškanske cerkve, tam vrhu pod „zimom“, razobesili sliko gospoda ministra Svetozara Pribičevića in njegovega slovenskega angela varha g. poslanca dr. Žerjava v okviru raznobarnih električnih žarnic, ki bi zasvetile globoko tja

v temno ljubljansko noč. Potem bi videli ob takšnih prilikah tam na visokih stopnjicah vse polno ljudi, ki bi gledali tja gori kot v oltar: — **to bi bili liberalni mežnarji**! Prav značilne figure bi se videle, pa prav zares! Tako bi bilo, kakor poje narodna pesem o pregrešnem dekletu:

Ta zadnja k maši pride,
pod korom obstoji.
V fanta se zagleda,
v obraz se mu reži.

Liberalni mežnar namreč v gospoda ministra in njegovega slovenskega angelina var'ha.

Bili smo mnenja, da bi vendarle spravili skupaj takšen „teater“. Šli smo toraj k g. županu na magistrat zaradi žarnic. Toda zapodil nas je, češ, kajpak, saj še za sebe nimam ene same žarnice, pa bi takole razmetaval za — „demokrate“. Ljubljanska elektrika je toraj „prešvih“ za ta „teater“ — enkrat! Pa sčasoma bo že šlo — kaj ne gospodje s štang?

Dnevne vesti.

Spoštovani gospod urednik! Osebnost se sicer ne pozna, a rečem Vam, da se mi iz srca usmilite. Ne samo, da Vas napadajo od raznih strani, sedaj so Vas še zaplenili. Če napišete izviren članek, letijo na Vas batine, če kaj prestavite, Vas pograbi za vrat — cenzura. Če pišete resnico, ni prav ne centralistom ne vladi, če bi pisali neresnico, Vas ne marajo naročniki. Za Boža, kaj pa naj pišete! Če bi pisali proti vojski, bi Vas bojažljivi centralisti obsodili na „kol“, ker ste pisali za vojsko, Vas pa „Jutro“ pošilja v „šturmabataljon“. Če pišete za avtonomijo, ste protidržaven element, če bi pisali za centralizem, Vam naročniki pošljemo list nazaj, če bi pisali, kako se spravlja krompir, se Vam bomo smejali, kakor se smejimo „Kmetovalcu“, ki piše sedaj v tej zimi, kako se iz svežih tropin dela očet. Veste, kaj bi Vam svetoval! Pišite o — Indijancih! Stavim, da teh ne poznajo ne centralisti, niti jih ne pozna naša cenzura. In o teh lahko pišete, kar hočete. Lahko pišete o njihovi nekdanji bojevitosti in bojažljivosti, prikupili se boste bojnim petelinom v naši državi; pišete lahko o njihovi sedanjosti pasji ponižnosti, prikupili se boste — cenzuri. Pišete lahko, da med Indijanci ni diplomatov, naša diplomacija Vas bo vzela pod svojo zaščito, s čemer seveda ni posebno veliko rečeno. Pa tudi Vaše somišljenike bo zanimalo, ko bodo brali, da ima vsak indijanski „narod“, ki šteje nekaj tisoč duš, svojo lastno samoupravo ali avtonomijo. Vsi ti „narodi“ so kot samostojna ljudstva pod pokroviteljstvom Zedinjenih držav. Vsak indijanski „narod“ ima svojega poglavarja, ki ima seveda več pravic in več prostosti nego je bodo imeli naši pokrajinski namestniki ali veliki župani. Ima pa tudi vsak indijanski „narod“ svoj zakonodajni zbor, za zakonodajni zbor bi si pa vsi pošteti Slovenci obizli vse prste na obeh rokah. Razume se, da pri tem ne mislim na centraldemokrate, ki si ližejo prste samo za državna korita. In še bolj bo zanimalo Vaše somišljenike, ko bodo brali, da ima okrog 300 tisoč Indijancev svoje lastno vseučilišče in okrog 300 šol. In da Indijancem ne namerava nihče ukiniti njihove „Indian University“. In kakšno zanimanje bo za Vaš list pri verižnikih s tujimi valutami, ko bodo brali, da je kongres — državni zbor — Severne Amerike za indijanske šole že l. 1909. dovolil nad 4 milijone dolarjev. Za božjo voljo! Štiri milijone dolarjev samo za indijanske šole in to že leta 1909! Glejte g. urednik, kako hvaležno snov Vam nudi moj nasvet! Ne bo se Vam treba bati več, da bi policaji preganjali Vaš list po Ljubljani ali da bi Vas centralisti grdo gledali. Seveda pristaviti pač ne smete, da v Sloveniji ni tako, kar zadeva prostost, kakor v Ameriki. In če tega ne boste pristavili sami, na to Vaši neprijatelji tudi ne bodo prišli. Če bi kdaj vseeno prišli na to, imate za seboj mogočno zaslombo Zedinjenih držav. Če se pa bojite, da bi kdo izmed naših centraldemokratov vsled tega napovedal vojsko — Ameriki, potem seveda tudi mojega nasveta nikar ne upoštevajte. V tem zadnjem slučaju pošiljajte svojim naročnikom polo belega papirja, ki naj ima na vrhu samo naslov „Avtonomist“. Tudi to bo pomagalo, da misel na avtonomijo Slovenije ne bo izginila iz sveta! — Naročnik.

Naša carinska politika. Revija „Nova Evropa“ poroča sledečo zgodbo: Nek naš prijatelj je naročil na Dunaju za sebe pisemski popir za 1000 jugoslovanskih kron. Ko je popir prišel v domovino, mu je carinarnica javila, da ga naj prevzame in plača 2000 K carine. On je odvrnil, da ni ničesar naročil in da popir ni njegov. Čez nekaj časa je potrkal nek gospod na njegova vrata in rekel: „Vi ste naročili na Dunaju pred časom pisemski popir, kaj ne? Jaz sem pri pr-

dajalcu nesprijete zaostale robe na carinarnici kupoval popir in sem tam kupil tudi Vaš pisemski popir. Toda ko sem paket odprl, sem našel na popirju Vašo firmo. Jaz ga toraj ne morem porabliti; hočete mi ga toraj odkupiti? Jaz sem plačal zanj 400 kron, dam Vam ga pa za 350 kron!“ — „Kupim, zakaj pa ne!“ — Onim, ki imajo opraviti z našo carino priobčujemo ta dogodek v vednost. Počasi se bomo že naučili, kako moramo postopati, da bo prav za nas in za državo!

Bodočo samoupravo hvali centralistično „Jutro“ od četrtega na vse pretege in poziva avtonomiste, naj se sedaj oglase k besedi in povedo, kaj jim na novi „samoupravi“ ni prav. — Mi se ne bomo zaenkrat odzvali vljudnemu vabilu, pač pa moremo postreči z izjavami demokratskega glavnega glasila „Demokratije“ od 15. t. m. glede vrednosti nove samouprave ali avtonomije. Tam piše g. Rankovič: „Kakor je za nič načrt glede razdelitve na oblasti, tako je za nič tudi načrt glede ureditve oblasti. Mi nimamo pri rokah besedila zakonskega načrta, toda kolikor se spominjamo, je država s tem načrtom ubila samoupravo. Načelnik lahko zadržuje vsako odločbo (okrožne skupščine) 8 dni, in če je strankar, jo bo tudi zadrževal 8 dni. Na pritožbo okrožnega odbora končno veljavno odločuje Državni svet v teku 2 mesecev! Če hočemo resnično samoupravo, je treba določiti, da sme načelnik zadržati sklepe samoupravnih oblasti le za 24 ur, po preteku naslednjih 24 ur pa jih mora predložiti ministru na odločitev, in minister mora odločiti istotako tekom 48 ur. Če po preteku 2 tednov samoupravnih organov ne dobe akta rešenega nazaj, se smatra sklep za končno veljaven. Zakonski načrt predvideva dalje, da sme okrožni načelnik proračun avtonomne oblasti podaljšati za 1 leto. Take pravice nima niti kralj glede državnega proračuna, zakaj naj bi torej načelnik imel to pravico? Če se daje taka pravica okrožnemu načelniku (= velikemu županu), je samouprava nepotrebna in ni treba ž njo metati ljudem prahu v oči.“ — Upamo, da se gospodje zaenkrat s tem odgovorom lahko zadovolje.

Zaradi izpodpiranja hrvatskih izrazov zlasti iz uradnih naslovov se pritožuje zagrebški Hrvat. Tako n. pr. so baje preimenovali, da govorimo v slogu naše pokrajinske uprave, ravnatelje v direktorije, nadzornike v inšpektorije in tajnike v sekretarje. Zapovedništva so se izpremenila v komande, spisi v akte, svote v sume. Takih slučajev navaaja „Hrvat“ posebno mnogo iz področja poštne uprave. — Pri nas je v tem oziru mnogo boljše. Vojašnice so ostale vojašnice, poveljstvo je ostalo poveljstvo, polki so polki itd. Kasarne, komande in očetarne licitacije so pri nas popolnoma neznane stvari...

Razlike v plačah. Srednješolski učitelj (suplent) prejema v Srbiji: 150 dinarjev mesečne plače, 690 dinarjev (po 23 dinarjev dnevno) draginjske doklade, 30 odstotkov doklade k draginjski dokladi znaša 207 dinarjev, doklado za ženo 150 dinarjev, za enega otroka 150 dinarjev, kot razrednik 160 dinarjev in za 6 nadur (tedenskih okoli 480 dinarjev, torej skupno 1987 dinarjev. Srednješolski ravnatelj v Zagrebu pa prejema 1250 dinarjev mesečno po 30 letnem službovanju. — Ali je potem čudno, če so Hrvati nezadovoljni?

Časopisna cenzura v Sloveniji je stroga, toda pravična. Vsak dan ji zapade kak drug list, tako da pridemo počasi vsi na vrsto, kakor v vojski za krompir. Kakor znano, se bogatašem v vojski ni bilo treba „nastavljati“, zato tudi sedaj „Narod“ in „Jutro“ ne pride na vrsto, ker jima ni treba stati v vrsti.

Zlobno očitjanje. V slovenskem časopisju se pogostokrat širijo vesti, da je naš list plačan od bogsigavedi katere strani. Eni trdijo, da nam pošilja denar Karl Habsburški, drugi nas sumničijo, da prejemamo denar od Lahov, tretji nam obešajo Šušteršičev denar na vrat, četrta vidijo v našem podjetju Leninovo podružnico itd. Mnogi takim in sličnim vestem tudi verjamejo. Da ne bo praznih besed, povemo odkrito, da je v pogled v naše račune vsakemu na razpolago: tistim, ki nas obrekujejo, in tistim, ki verjamejo. Uprava lista je v Ljubljani, Breg št. 12, upravnika pa se najlože najde zvečer med 6. in 7. uro. Izvolite torej gospodje!

Ne boš, Jaka! „Naprejev“ belgrajski dopisnik od preteklega četrtega se skuša norčevati iz našega poročila, ki smo ga prinesli ravno danes pred 14 dnevi, češ, da Pribečević misli v skrajnem slučaju, če se mu že vse polomi, tudi na koalicio: demokrati, jugoslovanski klub, socialisti... Ponovimo čisto določno: to ni bila izmišljotina našega dopisnika, temveč je to misel ministra sam res izrekel napram nekemu poslancu. Če „Naprejev“ dopisnik tega ne verjame, naj pa vpraša ministra, saj sta si zelo dobra in iskrena. — Sicer pa bi mi mnogo raje, če nam „Naprejev“ belgrajski dopisnik točno, jasno in kratko odgovori na naše že ponovno postavljeno javno vprašanje, kako je bilo pri odglasovanju za ustavo. Ste bili zadnja Pašičeva rezerva ali ne? To nas bolj zanima!

O vstopu Bolgarov v jugoslovansko državo piše tudi „Narod“ in pravi, da še ni prišel čas za to. Kdaj pride ta čas? Po mnenju velesrbskih šovinistov takrat, kadar bodo postali Hrvati in Slovenci bolj srbski kot so danes. Takrat za Srbe ne bo nobene nevarnosti več, da bi jih „stisnili“ Slovenci, Hrvati

in Bolgari. — Ta politika je politika sv. sinoda, ni pa niti slovanska, niti jugoslovanska, ampak strogo pravoslavna. Zato se čudimo, da se za tako politiko zavzema list, ki se prišteva med napredne in protiklerikalne. Ali misli „Narod“, da pravoslavnega klerikalizma ni?

Slovenci še vedno pridno hodijo v Belgrad drug drugega — tožiti. Danes so eni „avstrijakanti“ in „srbofilii“, jutri pa drugi, kakor ravno nanese. Srbi pa pravijo: „Vsi ste k... Če bi bili poštene in samozavestni ljudje, se ne bi tožili kakor otroci v šoli.“ Popolnoma prav imajo Srbi, če pravijo, da mi brez leženja v... ne moremo živeti, samo da še ne vemo za gotovo, ali naj zlezemo v veliko centralno, ali v staro pokrajinsko... Najlepša slovenska lastnost je samozavest...

„Lepa tolažba“. Pod tem naslovom piše „Jutro“ od 18. t. m. v dnevnih vesteh, da se italijanski dopisnik nekih tržaških listov sklicuje v svojem poročilu o razpoloženju v Sloveniji ob obletnici rapalske pogodbe tudi na „Avtonomista“, češ, da Slovenci le niso tako nevarni ljudje. — Potolažena naj bosta oba, gospod Urbanaz ali kakor se že tišči Lahon piše, in „Jutro“ tudi. Kadar bo prišel čas za to, bomo mi že storili svojo dolžnost. Z demonstracijami in z dolgim jezikom ne bo nihče rešen in s tako diplomacijo kot je nastopala v Pašičevi odsotnosti v albanskem vprašanju, tudi ne. Če pa misli g. Urbanaz, da delamo mi za Italijo, če zahtevamo avtonomijo za Slovenijo, naj to le svobodno verjame. Nam to nič ne škoduje; upamo, da tudi „Jutru“ ne. Kar se pa tiče „Jutrovega“ nasveta, naj začnemo izdajati list v italijanskem jeziku, njegov nasvet hvaležno odklanjamo, pač pa svetujemo „Jutru“ naj samo začne pisati v — slovensčini.

Gospodarstvo.

Finančni načrt.

Pod tem naslovom je objavila belgrajska „Politika“ od 14. t. m. jako zanimiv članek, iz katerega hočemo posneti le najvažnejše odstavke in jim dodati nekaj pripomb.

1. „Naš finančni načrt? Zastoj ga iščete v stenografskih zapisnikih državnega zbora ali v izjavah kraljevske vlade ali v govorih naših finančnih ministrov! Finančnega načrta ne vidimo; vidimo le kup denarja, ki se siplje iz državnih blagajn.“

Točno je to in res. Finančnega načrta niti imeti ne moremo, ker sploh ne vemo, kaj in koliko imamo v žepu oziroma v blagajni in koliko ne. Dokler ni reda in pregleda v državnem gospodarstvu, tudi ne moremo vedeti, kaj imamo in koliko. Dokler pa ne vemo, kaj imamo, tudi ne vemo, kako naj z denarjem razpolagamo.

2. „Politika“ nadaljuje, da srbska država po bitki na solunski fronti Narodni banki ni bila nič dolžna. Toda že koncem l. 1918. je znašal državni dolg pri Narodni banki 27 milijonov dinarjev, l. 1919. 218 milijonov dinarjev, l. 1920. pa 1 milijon in 674 milijonov dinarjev. Danes znaša ta dolg že skoro 3 milijarde dinarjev.

Kaj hoče reči „Politika“ s temi besedami? Po našem mnenju dvoja: Prvič, da so bili vsi finančni ministri naše ujedinjene države za nič (čeprav so bili samo Srbi), dočim so bili finančni ministri bivše kraljevine Srbije pravi finančni umetniki, drugič pa hoče reči: Današnjega finančnega stanja v ujedinjeni državi SHS so krivi „prečani“. To je že stara metoda belgrajske gospode od početka ujedinitvenja, da za vsak svoj politični in gospodarski neuspeh delajo pred srbskim ljudstvom odgovorne obsova-

žene „prečane“. Kdor ne verjame, naj gre v Belgrad — pa ne med gospodo, ampak med maso.

3. Kot pomoč nasvetuje „Politika“ nove davke. „Ali so mogoči? Na vsak način so! Le pogledajte ono razkošje, ki se šopiri po mestih in se širi v vasi! Zakaj je naš kmet skoro davka prost? Kmet kupuje zemljo in ne vpraša za ceno in ima polno denarja za svoje dobro prodano blago.“

To je važna ugotovitev. Mi bi vprašali le še: Kdo je to, „naš kmet“? Mirno lahko rečemo, da slovenski kmet to ni, kajti ta ne kupuje zemlje in nima polno denarja, ampak se seli v Ameriko. Zato smo mi vedno in vedno zahtevali: Razdelite davke pravično! Kdor je v Srbiji res vsled vojne trpel, temu pomagajte; kdor je pa obogatel, naj plačuje kakor plačujemo mi. Zaradi tega so nas ljuto napadali po listih kot „srbožrce“; sedaj pa pride belgrajski list in pravi, da smo imeli prav — mi!

4. „Politika“ pravi glede obdavčenja: „Obdavčenja vseh državljanov brez razlike pa ni imel poguma noben finančni minister izvesti, ker tega ni dopuščal strah pred volilci. Tega pa ne vidijo, da ravno vsled tega vrednost našega denarja pada!“

Popolnoma točno! Samo temu se čudimo, da je ta strah pred volilci baš v Srbiji tako velik, dočim se tega strahu v Sloveniji vlada ni ustrašila, ampak je davke povečevala do brezmejnosti.

Počasi prihaja spoznanje, zelo počasi. Tolažljivo pa je, da sploh prihaja.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Kapital: R 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog R 6.000.000

Podružnice:

Novomesto in Rakek. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur. Akreditivi — Borza.

Gospodnje, pozor!
Cene našega prvovrstnega izdelka so nižje kakor pri importiranem, tujezemskem milu. Sezite tedaj le pogumno po njem!

„Zlatorog - milo“

Glavno zastopstvo prve mariborske tovarne mila, prej C. BROS v Mariboru, [za Kranjsko:
R. Bunc in drug,
Ljubljana, Gosposvet. c. 7.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

poleg nunske cerkve **v Ljubljani** reg. zadruga z omejeno zav.

Hranilne vloge se obrestujejo s **4%** brez odbitka rentnega in invalidnega davka. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštno-ček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. :: Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti porošvu i. t. d. Prodaja srečk državne razredne loterije.

Registraturne omare

iz hrastovega lesa, svetle ali temne, eno ali dvodelne z žaluzijami, prvovrstno delo, dobavi po brezkonkurenčnih cenah

THE REX CO., Ljubljana
Gradišče 10. Telef. št. 268.

Opalograph

razmnožuje strojno in ročno pisavo (risbe, note i. t. d.) potom neizrabljive, toraj nikdar nadomestila potrebne steklene plošče.

Zahtevajte ponudbe in vzorce tiska!

Razkazovanje brezplačno in brezobvezno.

THE REX CO., Ljubljana
Gradišče 10. Telef. št. 268.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 – Podružnica v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun
Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Vplačana deln. glavnica
K 30.000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Rrekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem račnu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše.

GOSPODARSKA ZVEZA

◀ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29 ▶

Oglejte si razstavo najnovejših poljedelskih strojev vseh vrst.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/I.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.
Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem račnu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.